

**VESTNIK PROSVETNIH ZVEZ
V LJUBLJANI IN MARIBORU
LETNA NAROČNINA 15 DIN**

Žena, kraljica v domači hiši.

Stvarnik je položil v dušo žene posebne moči in zmožnosti, katerih duša moža ne pozna v tisti meri, kot duša njegove tovarišice v življenju. Mož je tisti, ki bojuje trd boj z življenjem, žena je svečenica domačega krova, kjer se mož odpočije od težav in trudov in zajemlje novih moči za nove boje. Na možu je, da si pribori in da brani svoj dom. »Moj dom je moja trdnjava,« misli skrbni družinski oče. »Moj dom je moj svet,« govori prava mati. Zato je naloga žene, da po možu priborjen dom primerno opremi in napravi iz njega prijetno bivališče svoji družini.

Oprema stanovanja je pač neka zunanost, iz katere pa, kot v ogledalu od-

seva notranja plemenitost duše. Tudi na zunanjih rečeh se pokaže značaj in notranja srčna vzgoja človekova. Že obleka izda, s kakim človekom imaš opraviti, in takoj pri vstopu v stanovanje moraš že čutiti, kakšni so prebivalci te hiše.

Kot za poštenega človeka ni vseeno, kako se oblači, ker mu ne more biti vseeno, kdo vse ga vidi, tako mu tudi ne more biti vseeno, kako stanuje. Obleka mora biti umerjena po okusu, tako pa mora biti tudi dom okusno opremljen.

Iz obleke moškega kakor ženske spoznamo marsikaj o značaju in mišljenju njenega nosilca. Prav tako pa tudi dom

izda vzgojo in duha človeka, ki v njem stanuje.

Zakaj rabi človek svoj lasten dom? Dom je zato tu, da se more človek po trdem boju z življenjem v njem odpočiti. Ko stopimo v svoj lasten dom, nas objame prijetno čustvo domačnosti; tu se ne čutim tujca med tujimi, ampak domačega med svojimi dragimi. Na svojem domu iščemo počitka in miru. V njem si nabiramo novih moči za dušo in telo, da se moremo poživljeni vrniti na delo, ki ga zahteva od nas življenje.

Dom rabi skrbne gospodinje, da ostane družini ljub in prijeten. Dom ni zato, da v njem neprestano nekaj pometiš in snažiš, tudi ne zato, da z njim vzbujáš nevoščljivost sosedov, tudi ne, da z nejevoljo hodimo vanj, in komaj čakamo, da se od njega ločimo.

Gostilna, prenočišča, tovarna, pisarna, kamor nas tudi vodi življenje, niso zaželjeni prostori, ker ne nudijo človeku ničesar domačega. A v svojem lastnem domu čutiš neko skrivnostno bližino svojih pokojnih staršev in sorodnikov, s katerimi si v tem domu preživela vesele in žalostne dni, v tem domu, v katerem so bili položeni na mrtvaški oder, raz katerega so jih ponesli k večnemu počitku. Kot svetišče se ti mora zdeti tvoj lastni dom.

In v resnici moraš smatrati svoj dom za nekaj svetega. Stari Grki so imeli v svojih domovih sveto ognjišče, okrog katerega se je zbirala družina; stari Rimljani so imeli v njih domače oltarje svojih bogov, pred katerimi je hišni gospodar kot svečenik opravljal domače daritve. Tudi v naših ličnih slovenskih domovih vidimo hišne oltarčke v kotu družinske sobe, pred katerimi opravlja družina svoje vsakdanje molitve. V vsem tem tiči globok pomen: dom naj bi bil svet kraj, kjer naj človek išče miru in tolažbe, pred vsem tem, kar ga zunaj med svetom mori in teži.

Soba, ki jo smatraš kot domače svetišče, kjer v Božiču stoje jaslice in božično drevesce, kjer v majniku diše šmarnice pred Marijinim oltarjem, kjer junijske rože duhte v čast božjemu Srcu, ta soba naj bo že po zunanjem licu taka,

da jo ti kot tvoji otroci prestopajo vedno z nekim svetim spoštovanjem.

In ko krasiš svoje stanovanje s svetimi podobami in kipi, glej, da si naba viš slike, ki bodo v tvojem srcu resnično vzbujale religiozna čustva.

>Ali ni vsaka podoba in kip, ki predstavlja našega Odrešenika, ali njegovo božjo Mater, ali angela varuha, v resnici sveta podoba?« Še dolgo ne! Danes imamo mnogo tovrstnega blaga, ki nima prav ničesar verskega na sebi, ki se proizvaja zgolj radi dobička. To so najnesramnejši izdelki, kajti ni večje nesramnosti na svetu, kot potvorba verskega čuta. Ponarejevalce denarja ali živil smatramo za podleže, največjo podlost pa zagreši ponarejevalec nabožnih slik in kipov.

>Kako pa spoznaš pristnost slike ali kipa, ki ga hočeš imeti v svojem stanovanju?« To ni težko! Že na živem človeku lahko spoznaš, ali odseva iz njegovega obraza prava pobožnost ali ga je sama farizejska hinavščina. Tudi ob pogledu na sveto sliko ti mora biti, kot da iz nje izhaja neka skrivna moč, ki ti ni le v tolažbo, ampak ti daje tudi moč za boj proti sovražnikom tvojega čednostnega življenja.

V gledališču ne boš molila, tudi če gledaš versko predstavo, pred teatersko nabožno sliko tudi ne. Kar je slikal ali upodobil umetnik, ki je bil utopljen v skrivnosti kraljestva božjega in prežet verskega duha, bo iz njegovega umotvora brezdvomno odsevala veličina in lepota božja.

Zato proč s takim umazanim judovskim šundom. Še mnogo več kot pisana brezverska beseda, naredi škode med vernim ljudstvom tak slikan šund. Zato preden se odločiš, da kupiš sliko ali kip, ki naj bo v kras tvojemu stanovanju, vprašaj vedno prej strokovnjaka, da kupiš blago, ki ti bo všeč in boš imela veselje nad njim.

>Ali pa ni nemoderno obešati v okusno opremljeno sobo religiozne slike?« Gotovo! Posebno pri onih ljudeh, ki smatrajo svoje stanovanje za gledališče ali hotel, katerim je stanovanje samo zato, da se v njem razkošno zabavajo in

pijančujejo! V taka stanovanja seveda ne spada sveto razpelo in nobena nabožna slika. Toda dom tibe družinske sreče to ni.

Tudi pomni, da stanovanje ni muzej, da bi ga prenapolnila z najraznovrstnejšim pohištvom in slikami. Ni prijetno stanovati v preveč prazni sobi, še bolj neprijetno pa je bivati v stanovanju, ki je natrpano z vso mogočo navlako.

Pohištvo naj bo stanovanju primerno. Naj omenim, da danes ni več moderno izrezljano pohištvo, ampak preprosto in v ravnih linijah.

Glavno je, da veš, čemu naj ti posamezni kosi pohištva služijo. V kuhinji ni klop zato, da si na njej tvoji otroci polomijo nožice, ampak, da se na njej sedi; stoli so zato, da se človek na njih varno odpočije, omara, da se v njej hranijo potrebne stvari, štedilnik, da na njem pripravljaj jedila za družino. Enako je z drugim pohištvom. Vsak kos naj služi svojemu namenu in naj bo primeren tvojemu stanovanju.

Zato se ni nikdar prenagliti pri izbiri in nakupu pohištva. Dober in temeljit preudarek je v tem oziru vselej na mestu. Saj se dobe še povsodi dobri rokodelci, mizarji, ki človeku pošteno svetujejo, kaj in kje naj kupi.

Ker ima stanovanje namen, da v njem stanujemo, ker je ono dom moža in žene in rodni krov otrokom, zato mora biti v njem prijetno in domače. Posebno je gledati na snago. Nobena stvar ni gospodinji v večjo sramoto, kot nesnažno in umazano stanovanje.

Zato pazi na to, da vse stanovanje do zadnjega koticčka vsaj enkrat v letu temeljito očistiš. Vse smeti in pajčevine, prah in vsa nesnaga mora iz sob ven. Sobe redno vsak dan zrači. Brez solnca in zraka ni zdravja v hiši! Gorje bolnikom, kjer so v tem oziru zanikrne gospodinje.

Pa tudi pri snaženju in čiščenju stanovanja mora vladati pamet. Dobe se gospodinje, ki s svojim večnim nervoz-

nim snaženjem napravijo možu in otrokom njihov lasten dom nadležen, da se ga izogibljejo. Pametna gospodinja si razdeli čas, in delo; drsi kot sladka godba izpod rok. V tem njenem zunanem miru, v katerem opravlja svoje delo, odseva notranji srčni mir in delo take gospodinje blagodejno vpliva na moža in otroke.

Gospodinja, ki sama pazi na red in snago, bo v tem pogledu znala tudi svojega moža in otroke vzgojiti. In če so otroci vajeni sami skrbeti za red in snago, bo gospodinja imela polovico manj skrbi, da ohrani stanovanje čisto in snažno.

Ali naj ti še nasvetujem, kako okusno moreš okrasiti svoj dom s svežim cvetjem? Ali naj ti pripovedujem, kako mične so naše slovenske hišice, »kjer nagelj iz oken lije zelen se po steni, rdeče se peni v solncu tihi ta slap?« Ali naj ti razodevam tiho zadovoljstvo tvojega moža in srčno veselje tvojih otrok, ko se vsedejo okrog okusno pogrnjene mize, ki nosi v sredi vazo duhtčega cvetja?

Dandanes se mnogo toži nad tem, da možje radi zapuščajo družine, ostajajo dolgo z doma in posedajo po gostilnah. Žena, ali ni le premnogokrat krivda na tvoji strani, ker ne znaš ali nočeš napraviti možu in družini prijetnega bivališča. Po napornem delu pride mož domov, da se odpočije v krogu svoje družine. Pa gleda okrog sebe samo umazanost in nered in nezadovoljne obraze. In to mu greni življenje v lastni hiši in raje izostaja od doma. Žena, snažna gospodinja, mora biti središče družinskega življenja.

Res, da dandanes temu nasprotuje žensko delo po tovarnah in številne družine so bile in še bodo žrtve teh nena-ravnih razmer. Pa tudi v neugodnih razmerah more smisel žene za red in snago, njena prijaznost in materinska dobrot, ustvariti članom družine prijeten dom in zasigurati ljubko skupno življenje v družinskem krogu.

Svetogorski godec.

(Glej navodila v 3./4. št. Vestnika 1927, str. 22.)

(Konec.)

Stala je še vedno prijazna in dobrotljiva na svojem mestu; čeprav ni imela enega čevlja, vendar ni bila njena milost zato nič manjša. Če pa si pogledal njene nogavice, se ti je zdelo, da nič ne moti njene svetosti.

Pred podobo se je godec ustavil, in se ozrl prav milo na dobrotljivo devico.

Starejši in učeni, posebno še duhovniki in sodniki so si šepetali: »Obžaluje zlo dejanje! Pogledajte ga, kako stoji — in kako zdihuje. Gotovo je stvar zagrešil. Hvala Bogu, da ga ne bomo po nedolžnem obesili.«

Rabelj ga je že hotel suniti naprej, kar pravi godec: »Dovolite mi, da še enkrat presveti devici zaigram, predenj se ločim od življenja.«

»Lopov,« so mrmrali stari, »marš naprej in hitro na vešala. Nam se mudi, da pridemo do mraka domov.«

Mlajši izmed svetovalcev so pa menili: »Izpolnite mu zadnjo željo! Uslišite mu zadnjo prošnjo!«

In res, eden mu je dal gosli v roke, katere so hoteli na vešalih razbiti kot orodje hudobnega duha — in godec je zaigral še enkrat pesem Mariji, ki jo je preje podnevu tako milostno sprejela.

»Marija, presveta
prekrasna, premila —
pobožno klečim pred
Tvojo podobo.
Spusti se doli,
nagni se k meni
in daj mi, ubogemu
godecu mir svojega srca.

In glej, — ljudstvo je strme gledalo — sveta podoba se je zganila, nagnila se je kot tedaj h godcu, sezula še drugi čevlji in ga dala godcu, ki je pred njo klečal.

Godec je pobožno poljubil sveto darilo in ljudstvo je veselo zaorilo, kot bi se bil rodil nov kralj.

»Nedolžen je! — Godec je izvoljenec preblažene.«

Otroci so kričali: živijo! — starejši so se pa tiskali nejevoljni v stran.

»Kako je pač mogla sveta mati kaj takega narediti! Obsodili smo ga in viseti bi bil moral!« —

Hoteli so ga slovesno peljati v mesto. Toda on se je vljudno zahvalil in dejal: »Presveta mi je podarila še drugi čevlji — in to naj se pravi: Bodi pamenten in potuj dalje! — Če niste verjeli moji prisegi, mi tudi prihodnjic ne boste verjeli!«

Še enkrat je vzel gosli, še enkrat je pokleknil pred podobo Matere božje — in šel je po cesti nazaj, odkoder je prišel.

Sveta gora pa je postala še slavnejša radi Matere božje brez čevljev, kot je bila preje.

Pojasnila k tretjemu prizoru.

Prizor se začne kot v začetku iger v sencah.

Sveta podoba je še na svojem mestu.

Glasijo se bobni, ki postajajo vedno bolj hripavi. Zvonec se oglasi (jeklen drog). Gruče ljudi prihajajo od leve in gredo na desno. Dekleta jokajo.

Nato pridejo stražniki po dva in dva in za njimi godec z zvezanimi rokami; spremlja ga rabelj. Zadaj gredo še stražniki, sprevod se ustavi.

Godec stoji ravno pred sveto podobo. Nato se obrne in pogleda kvišku. Prosto mora stati. Prizor se mora vršiti temu primerno prosto. Zasmehljivi obrazi stražnikov. Po velikosti predstave se mora ravnati tudi število igralcev pri vsaki sceni. Na čisto ozkem svetlem prostoru lahko nastopi mnogo senc.

Godecu dajo gosli. Ta stopi pred sveto podobo kakor v prvem prizoru in zapoje in zaigra svojo molitev.

Zastor je kakor v prvem prizoru. Gledalci se rijejo zraven in ga veselo pozdravljajo.

Godec spravi svoje gosli in se poslovi. Mahajo v pozdrav in pokleknejo pred Marijino podobo.

O b l e k a.

Igra je povzeta iz srednjega veka. Igralci nastopijo v nizkih čevljih, dolgih

nogavicah in kratkih hlačah. Dekleta nosijo kratke suknje.

Še enkrat naj omenim, da obleka pri teh igrah ne igra prve vloge.

Gosli nosi godec v začetku v malhi na hrbtu.

Ljudski oder.

V nedeljo 29. maja se je vršil v društvenih prostorih občni zbor Ljudskega odra z običajnim dnevnim redom.

Po otvoritvi prečita tajnik zapisnik zadnjega občnega zbora, katerega občni zbor odobri. Nato sledi tajniško poročilo, katerega poda tajnik g. Stare takole:

Tajniško poročilo moram deliti v dva dela; v prvem delu bom poročal o upravi Ljudskega odra in o njegovem delovanju do podeželskih odrov, v drugem delu pa bom poročal o delovanju Ljudskega odra kot gledališču v Ljubljani.

Podeželskim odrom smo izposodili v letošnji sezoni 273 iger; torej 123 manj kot v lanski sezoni. Letos so torej društva igrala znatno manj kakor v prejšnjih sezonah; zdi se mi, da radi tega, ker je ministristvo prosvete reševalo prošnje za 10% takso zelo počasi, ali pa prošnjam sploh ni ugodilo. 20% davek pa je bil za društva previsok. Garderobo smo izposodili 116 strankam, torej 28 več kakor v prejšnji sezoni. V letošnji sezoni smo si namreč nabavili mnogo novih kostumov, predvsem rimskih, judovskih, turških, srednjeveških viteških, dalje kostume za vse glavne osebe pri »Pasijonu« itd., kar je bilo društvom zelo v prid; poleg tega smo si nabavili tudi odrske zavese. Novih iger oziroma prepisov smo si letos nabavili šest.

V drugem delu pa mi je poročati o predstavah Ljudskega odra, o članstvu, repertoarju itd. Članov ima Ljudski oder 19, članic 8, kandidatov in kandidatinj 22, skupaj 48 oseb. Predstav je vpriporil Ljudski oder v letošnji sezoni 18, če pa prištejemo še gostovanja, je bilo vsega skupaj 21 predstav. Proslavili smo tudi 200. predstavo Ljudskega odra.

Dramatične šole letos ni bilo, ker so se vršile vaje in predstave tudi v zimskem času. Resno pa sem delal na to, da bi se študiralo kako delo s samimi začetniki, da bi se jim nudili osnovni igralski pojmi in da bi prišla do izraza kaka skrita sila, ki je doslej nismo poznali. Radi pomanjkanja časa tega nismo mogli izvesti. Omeniti pa moram, da je režirala v letošnji sezoni pri nas ga. Marija Vera, članica Narodnega gledališča v Ljubljani. Njena režija je imela služiti kot režiserska in igralska šola našemu članstvu. Priznati moramo, da ni le predstavi, ki jo je režirala, pripomogla do izrednega uspeha, ampak je s svojo močno igralsko individualnostjo naravnost blagodejno vplivala na razvoj marsikaterega našega igralca.

V Ljubljani imamo Narodno gledališče. Občinstvo, ki hodi v to gledališče, je v pretežni meri srednje ali dobro situirano, da zmore te cene. Imamo pa še drugo občinstvo, ki se pa v gledališču ne počuti nič kaj domače in tudi ne zmore takih materialnih žrtev. Na to občinstvo misli Ljudski oder in temu nuditi potrebno hrano, to je njegovo poslanstvo. Da bo mogoč napredek, je treba pri Ljudskem odru zbrati zbor igralcev, katerim bo odrsko udejstvovanje resno delo in življenska potreba. Priznam, da tega ne moremo doseči takoj, da bo treba mnogo truda in tudi materialnih žrtev, toda nemogoče to ni in bodočnost Ljudskega odra je prav v tem. Ker sem skušal to načelo uveljaviti že letos, so se morda čutili nekateri zapostavljene in užaljene. Pripomnil bi, da sem zmeraj poizkušal vpoštevati zmožnost, voljo do dela in vztrajnost članov.

Glede repertoarja bi poročal, da smo igrali domača in tuja dela. Igrali smo literarno-klasična dela, ljudske igre, veseloigre in »Pasijon«. Edina hiba letošnjega repertoarja bi bila ta, da smo igrali premalo slovenskih del. Imeli smo jih sicer v načrtu, toda prilike so nanesle, da smo dali Jalnovo »Srenjo«. Želeli smo dalje, da bi se vprizorilo eno Calderonovo delo in eno delo sodobnega francoskega pisatelja Henri Gheona. Toda tudi pri tem so prišle težkoče, ki so preprečile udejevitvev načrta. V splošnem odklanjam nazor, da bi moral igrati Ljudski oder samo lahke zabavne in ljudske igre. Iz vsega tega ste spoznali pravec in cilj, ki smo ga imeli letošnje leto. Priznam, da je do cilja še daleč ali pot je jasna in upravičenost obstoja Ljudskega odra neizpodbitna.

Za tajniškim poročilom poroča blagajnik g. Kramaršič, da je imel Ljudski oder v letošnjem poslovnem letu dohodkov 85.397.54 Din, stroškov pa 93.567.36 Din; torej je primanjkljaja 8169.82 Din, ki se je kril iz preostanka od prejšnjih sezon. Primanjkljaj je nastal radi tega, ker smo si nabavili mnogo nove obleke in rekvizitov.

Gospodar g. Novak poroča, da je razvidno že iz tajniškega poročila, da je tudi gospodar vestno vršil svojo nalogo.

Na to poroča podpredsednik g. Poženel, da se je Ljudski oder udeještoval tudi v družabnem oziru; imel je svoj keglaški klub in je priredil dva družabna večera. Nato sledi poročilo gosp. predsednika Velikonje, ki je izvajal med drugim kot glavne misli tole:

Vsako leto si mora dati človek za svoje delo odgovor, zato dovolite, da povem, kaj je Ljudski oder in zakaj obstoja. Mislim, da bo ta opredelitev služila tako članom, kakor tudi javnosti.

Ljudski oder je pravni odsek Prosvetne zveze. S tem je objašnjeno njegovo razmerje na zunaj in podana njegova kulturna naloga in smer. Glede kulturne naloge in smeri, ki naj se ne zamenja morda s kakšno politično smerjo, ne more Ljudski oder sklepati nobenih kompromisov.

Njegovo delovanje se izčrpuje v dveh področjih:

1. Ljudski oder je posredovalnica v vsakem oziru v korist podeželskih odrov z isto kulturno smerjo,

2. je zbor igralcev-amaterjev, ki vprizarjajo v Ljudskem domu za svoje obiskovalce primerne predstave ter gostujejo tudi na podeželskih odrih.

V tej svoji nalogi odklanja najprej Ljudski oder vsako vsporejanje s katerimkoli odrom, vzporejanje s poklicnim gledališčem mu je tuje, kakor je tuje sportnikom-amaterjem vsporejanje s poklicnimi sportniki. Praktično stališče v tem pogledu sem označil v lanskem občnem zboru, objavljenem v vestnikih prosvetnih zvez, načelno notranje vprašanje sem načel na zadnjem Katoliškem shodu, zato smatram, da so vsi glasovi, ki so se čuli v naši javnosti zadnje čase v tem oziru zapozneli in da je naše poznanje že preko tega.

Ako motrimo Ljudski oder s stališča dejanske centrale odrov z isto kulturno smerjo, potem moramo ugotoviti, da je njegova naloga važna in odločilna. Naj kdo sodi o potrebi prosvetnih podeželskih odrov tako ali tako, naj morda celo s posmehom misli na to »manj vredno« delo, dejstvo je, da naši ljudje mnogo igrajo dejstvo je, da se vrši v tem pogledu kulturno gibanje, ki narodni prosveti ni v kvar in dejstvo je, da so si ti odri sami avtomatično ustvarili centralo v Ljudskem odru. Tam povprašujejo po igrah, tam iščejo garderobo, tam iščejo nasvetov. Svoj čas se je bila ustanovila tudi ravno taka centrala »Zveza ljudskih odrov«, ki je obstojala na papirju, njene posle pa so slej ko prej vršili pisarna Ljudskega odra in njeni člani. Iz tega je razvidno, da so Ljudskemu odru to funkcijo poverile življenske razmere naših društev in da eksistira v tej lastnosti po nujnosti okoliščin. Če poudarim, da se stroški režije in nabave ne krijejo s prispevki odrov, ki se zatekajo k nam, temveč da se za pokritje teh primanjkljajev morajo iskati sredstva drugod, mislim, da sem dovolj objasnili izrečno kulturno nalogo, ki jo vrši, kakor tudi obrazložil, kako je dosedanja uprava stremela v tem oziru lajšati prizadevanje podeželskih prosvetnih činiteljev za narodno prosveto. Svosti si teh dolžnosti je

letos Ljudski oder nabavil večjo množino garderobe in pribavil šest novih tekstov. Dejansko izkazuje radi tega letošnje poslovno leto znaten deficit. Druga veja področja Ljudskega odra so predstave igralcev-amaterjev v Ljubljani in njih gostovanje na deželi. Ne bom ponavljal misli lanskega občnega zbora, ker so tiskane v Vestniku prosvetnih zvez, smatram pa, da je čas, da pretresem vprašanje diletantizma ob tej priliki. Ljudski oder odklanja naziv diletantskega gledališča in vsporejanje z drugimi odri. Diletantizem je za nas slučajno udejstvovanje koga v kateri panogi javnega življenja. Med diletantom in poklicnim vršilcem gotovih poslov stoji amater, človek, ki opravlja tak in tak posel trajno zgolj iz veselja do stvari. Saj je na primer vsa slovenska literarna kultura sad amaterjev-literatov, če izvzamemo Ivana Cankarja. Mnogo kulturnih vrednot so prav v slovenski zgodovini ustvarili le amaterji. Ali ni bila do ustanovitve univerze celo naša znanost last amaterjev. Zato mislim, da so amaterji tudi ob poklicnem gledališču naravnost potrebni. Za svojo osebo ne bi hotel trditi, da vsi naši igralci-amaterji že dosegajo poklicne igralce, toda poudaril bi pa, da je bil letos po občnem mnenju pri Ljudskem odru lep zbor članov, ki so dosegali srednje igralske moči pri ljubljanski drami. Potreba takega zbora amaterjev pa ni dana v tem, da bi posnemali ali tekmovali s poklicnim gledališčem, ker bi bilo tako posnemanje ali tekma brez pravega namena za kulturni razvoj in bi n. pr. jaz za take namene ne bil na razpolago, ne glede na to, da ima poklicno gledališče vse drugačna sredstva pri roki za svoje delo. Namen našega amaterskega gledališča je toliko časa zbirati in prebirati med diletanti naših družtev igralske sile, da bi se iz njih ustvaril stalen zbor amaterjev, s katerim bi se mogle izvršiti posebne naloge. Omenim samo, da naše poklicno gledališče dosihdob ni stavilo na repertoar slovenskih dram, novitet pisateljev iz določene kroga. Zame izgovor, da so šibka, ne drži, kajti predstavljale so se šibkejše inozemske in domače literarno manj vredne stvari. Toda važno je za pi-

satelja, da svoje delo na odru ob posvetu veččakov preštudira, da stopi v stik s teatrom, rekel bi, da zavoha šminko, kajti nepoznanje teaterske tehnike se opaža povsod pri slovenskih pisateljih. Pristavil bi k temu; in kljub temu se ne morejo igrati, in literarno je važno, da se igrajo prav s temi svojimi hibami. Stvar je treba gledati tudi s praktične strani. Založništva iger ne zalagajo, drama jih ne igra — ali naj piše slovenski pisatelj drame za preganjanje dolgega časa pozimi? Nihče nima od slovenskega pisatelja pravice zahtevati, da piše drame tako po modi, kakor drugi na zemlji; zahtevati se mora od njega le, da jih piše iz sebe, za svoj narod.

V tej smeri se sicer kaže naloga poklicnega slovenskega gledališča, toda dokler zveni s teh odrov vse mogoče, samo slovenski akcent ne, nimam vere, da se bo kaj spremenilo, in verujem bolj v poslanstvo amaterjev.

Oprostite zanosu misli, tovariši; ob premišljevanju se vam bodo druge važne naloge same razodele, jaz naj omenim samo še eno, t. j. razmerje do občinstva. Ljudski oder ima svojo stalno zvesto publiko. V javnosti se je razširilo mnenje, da je to občinstvo neizobraženo, da hoče samo razvedrila in zabave. To mnenje moram odločno zavrniti. Kdor je videl to občinstvo in njega zanimanje za resne probleme, naj omenim samo »Hero in Leander«, »Haniče pot v nebesa« in »Pasijon«, ta je lahko videl, da naše ljudstvo sicer ne dosega civilizacije velemest, da pa presega po svojih duševnih kulturnih globinah marsikakšno promenadno publiko poklicnega teatra na eni strani in na drugi strani naših obiskovalcev ne vidiš v poklicnem gledališču tudi če pri nas ni predstav. To naše občinstvo zahteva, da mu igra amater, človek, s katerim ima stike, isti kulturni nazor in sorodno čuvstvovanje.

Spričo teh dejstev se zavedamo sicer svoje slabosti in nam je vsaka prevzetnost tuja, toda čutimo dolžnost napram zgodovini in današnji potrebi časa, da vztrajamo pri tem delu. Delo letošnjih režiserjev in igralcev nam daje upanje na uspeh tudi v bodoče. Želimo, naj se

naše delo s teh vidikov objektivno ocenjuje. Zahtevamo pa tudi od svojih članov strogo disciplino in nam ni vseeno, kako žive ti v zasebnem življenju.

Po referatu g. predsednika je podelil občni zbor na predlog revizorjev prejšnjemu odboru absolutorij.

Nato so sledile volitve, pri katerih je bil izvoljen za predsednika g. Velikonja. Za odbornike pa gg. Gajeta, Kramaršič, Nagode, Novak, Pečar, Poženel, Urbanija in Vrančič. Za namestnike: gg. Ganoni in Sešelj; za revizorja gg. Pengov in Stare.

Ker g. Stare ne more radi zaposlenosti več voditi tajniških poslov, se mu g. Kramaršič v imenu odbora zahvali za

njegovo požrtvovalno delo za napredek Ljudskega odra v pretekli sezoni.

Nato so sledile slučajnosti. G. Stare sporoča, da klub temu, da si je Ljudski oder v letošnji sezoni napravil mnogo novih kostumov, garderoba še ni tako popolna, da bi mogla ustrezati vsem zahtevam podeželskih odrov. Zato predlaga, da novi odbor, na svoji prvi seji o tem razpravlja in si nabavi še najpotrebnejše. Predlog je soglasno sprejet. Za tem se je vršila debata o društvenem pevskem zboru, o stalnem inspicientu itd. V debato so posegli gg. Gajeta, Pengov, Poženel, Stare, Ganoni in drugi.

Za tem je g. predsednik zaključil dve uri in pol trajajoči občni zbor.

Življenje v društvih.

Zagradec. Ob obnovitvi zagraške prosvete 9. januarja 1927, ki je skoro sedem let spalo spanje pravičnega, sprejeto je bilo takoj 30 članov z odborom, ki je že prijavljen zvezi.

Ker se je pa vse gibanje vršilo v pravem tiru, dosegli smo zadovoljne uspehe in pridobili smo si še 32 članov, da skupno stanje vsega članstva znaša 62 članov obojega spola.

V tem kratkem času smo priredili tri gledališke predstave, in sicer: Ljudsko igro »Stari in mladi« 27. februarja 1927, ljudsko igro »Dimež, strah kranjske dežele« 24. aprila 1927. Ob dvajsetletnici ustanovitve društva 4. januarja 1927 se je vršila slovesnost s sledečim sporedom: Ob 10 služba božja za vse žive in mrtve člane. Po sveti maši govor o stanju društva, katerega je govoril tajnik društva Franc Papež. Ob 1 popoldne sprevod članstva na grob pokojnega

člana, neumornega delavca na prosvetnem polju g. Viktorja Trunkelj, kjer se mu je skazala nagrobna čast z govorom, petjem in poklonom venca. Po popoldanski službi božji gledališka predstava »Krivoprisežnik« in mali srečolov po igri. Udeležba je bila sijajna. Vsa slovesnost se je izvršila v popolnem redu in na splošno zadovoljstvo ostalih ljudi.

Društvo ima tudi svoj lastni pevski zbor, ki ga vodi brat Feliks Jernejčič.

V zadnjem času si je napravilo društvo svoj lastni oder, sestojč iz 10 kulis, poda in drugih potrebnih stvari. Ker društvo nima doma, je oder napravljen za premikati. Želeti bi bilo, da se s pomočjo zveze, ker je društvo še zelo revno v finančnem stanju, postavi v Zagradcu društveni dom, ker je za to gibanje prepotreben. V društvu je včlanjena samo mladina do 27. leta starosti, zato je zidava doma otežkočena.

Vsebina: Žena, kraljica v domači hiši. — Svetogorski godec — prizori v senčnih slikah. — Ljudski oder. — Življenje v društvih.

Uprava: Pisarna Prosvetne zveze, Ljubljana, Miklošičeva c. 7. — Odgovorni urednik in izdajatelj Vinko Zor, Sv. Petra c. 80. — Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč.